

Het Mauritshuis Manifest  
februari 2007

VITALE  
VERBINDINGEN  
VERSTERKEN

Een cultuurpolitieke agenda  
voor 2007 – 2010

## 1. Een autonome kracht

- › Ook zonder beleid ontwikkelen kunst en cultuur zich, cultuur is van de burgers en niet van de overheid. Het aantal mensen dat aan kunst doet overtreft het aantal dat in het kieshokje zijn stem uitbrengt.
- › De Nederlandse culturele sector is niet alleen maar een subsidiesector maar is, met de entertainment-, media- en informatiesector, een sterk expanderende bedrijfstak met een sterke internationale uitstraling.
- › Kunst heeft een grote, intrinsieke waarde voor individuele burgers én draagt bij aan de uitvoering van de publieke agenda zoals burgerschap, onderwijs, buitenlands beleid en duurzame economie.
- › De toegang verruimen, excellentie stimuleren en de maatschappelijke impact van kunst vergroten, dát zijn ambities die de cultuurpolitieke toekomstagenda gaan bepalen. Want kunst is de spiegel waarin wij kijken om te ontdekken wie zijn, wat wij willen en waartoe wij in staat zijn.

VRAAG:  
SPOORT DIT BEELD  
VAN DE CULTURELE  
SECTOR MET  
BEELDVORMING IN UW  
KRING?

# EEN CULTUUR - POLITIEKE AGENDA:

## 2. Burgerschap en integratie

- > Voor jong en oud biedt kunstbeoefening uitgekende mogelijkheden voor actief burgerschap en zingeving. De culturele infrastructuur en het aanbod worden gekoppeld aan het onderwijs en de demografische verhoudingen. De 'brede school' speelt daarbij een sleutelrol.

**In 2010 heeft elk kind de kans om in ieder geval één kunstdiscipline actief te beoefenen.**

- > Nieuwe vormen van kunst en media kunnen worden benut om cultuurparticipatie onder nieuwe bevolkingsgroepen fors uit te breiden. Digitalisering is een van de impulsen om schatten uit het verleden publieksgericht te ontsluiten.

**Cultuurproducenten krijgen nieuwe kanalen voor distributie en interactie. De burger is niet alleen consument, maar wordt ook producent.**

- > Er wordt in Nederland geleefd en gewerkt vanuit verschillende culturen en identiteiten. **De kunst mengt zich als een sterk, eigenzinnig medium in het scherpe debat over identiteit, migratie en geloof.**

- > Ingrijpende ruimtelijke herstructurering van stedelijke gebieden biedt kansen. Monumenten verrijken het podium van het dagelijks leven, al fietsend komt de historische canon tot leven. Mensen willen culturele voorzieningen voor het hele gezin dichterbij hebben. Zo worden wijken effectieve 'sociale ladders'. **Ruimtelijke ordening is cultuurpolitiek en vice versa.**

>

## E E N C U L T U U R - P O L I T I E K E A G E N D A :

### 3. Internationaal sterk in innovatie en economie

- Internationale culturele dialoog draagt bij aan een realistisch zelfbeeld van ons land. Bruggen slaan naar andere culturen is goed voor veiligheid en ontspanning in de wereld. **Globalisering maakt het leveren van culturele topprestaties des te belangrijker.**
- Onderzoek vanuit het culturele domein naar nieuwe vormen van technologie en beleving is een testbed voor toekomstige implementaties in andere domeinen. In de creatieve industrie, maar ook in de zorg, het onderwijs en bedrijfsleven. Creativiteit voedt het kunstenaarschap en het koopmanschap. **Cultuurpolitiek is innovatiebeleid en vice versa.**
- Door de creativiteit, cultuur en identiteit van jongeren centraal te stellen in het leerproces worden zij voorbereid op een dynamische samenleving die vraagt om improvisatie, innovatie en permanente kennisontwikkeling. **Nieuwe media en games worden gebruikt bij onderwijsvernieuwing.**
- Het enthousiasme om te werken in de culturele sector wordt bepaald door de arbeidsvoorwaarden en de kwaliteit van de opleidingen. De sector werkt aan flexibilisering van de arbeidsvoorwaarden en verhoging van de arbeidsparticipatie. **De kwaliteit van de kunstopleidingen gaat omhoog, ondermeer door het inrichten van 'centres of excellence'.**

➤

VRAAG:  
MAAKT BOVEN-  
STAANDE AGENDA DEEL  
UIT VAN UW CULTUUR-  
POLITIEKE AGENDA VOOR  
2007 – 2010?

## 4. Cultuur en politiek als partners

- › De legitimiteit van overheidsfinanciering voor de media en de kunsten staat onder druk. Samen met de politiek willen we werken aan het vergroten van de publieke erkenning voor de waarde van kunst en cultuur.
- › Het overheidsbelang bij de culturele sector is groot, investeringen in cultuur en media verdienen zich op termijn meer dan terug.
- › Meer dialoog en research is nodig om beter te weten hoe een evenwicht kan worden bewaard tussen maatschappelijke aspiraties van de kunsten en het niet aflatend streven naar kwaliteit, innovatie en diversiteit in de kunsten.

VRAAG:  
WAT IS ER NODIG  
OM, MET RESPECT VOOR  
IEDERS POSITIE, HET  
PARTNERSCHAP TUSSEN  
POLITIEK EN CULTURELE  
SECTOR TE VERSTERKEN?

## Colofon:

Gastheer in het Mauritshuis: Martijn Sanders

Procescoördinatie: Bert Holvast

Productie: [www.wmij.nl](http://www.wmij.nl)

Vormgeving : Guus van Vorstenbosch

Druk: Tijssen Printing Support

Met dank aan: Maison van den Boer, Kunst en Cultuur Pensioen en Verzekeringen en het Mauritshuis.

[www.cultuurformatie.nl](http://www.cultuurformatie.nl)

# DE CULTUUR FORMATIE

Een initiatief van FNV KIEM, Kunsten '92, de Federatie Werkgeversverenigingen in de Cultuur en de Federatie van Kunstenaarsverenigingen. De samenwerkende organisaties voor de amateurkunst (Kunstfactor en de Kunstconnectie), de CNV Kunstenbond en de organisaties samenwerkend in het Boekenoverleg van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak hebben zich bij dat initiatief aangesloten. Zo is de Cultuurformatie een samenwerkingsverband van honderden kunstenaarsorganisaties en culturele instellingen:

De Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, Dr. P.A. TieleStichting, Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten, Nederlands Uitgeversverbond, Groep Algemene Uitgevers, Koninklijke Bibliotheek, Koninklijke Vereniging van het Boekenvak, Literaire Uitgevers Groep, Museum Meermannno-Westreenianum, Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, Nederlandse Boekverkopersbond, Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, Stichting Fonds voor de Letteren, Stichting Lezen, Stichting Nederlands Letterkundig Museum, Stichting Schrijvers School Samenleving, Vereniging Openbare Bibliotheken, Algemeen Kristelijk Kunstenaarsverbond (AKKV), Associatie van Theaterinitiatieven, Beroepsvereniging van Improviserende Musici (BIM), Beroepsvereniging van Nederlandse Interieurarchitecten (BNI), Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV Kunstenbond), Componisten 96, FNV Kunsten Informatie en Media (FNV KIEM), Gemeenschap Beeldende Kunstenaars (GBK), Genootschap van Nederlandse Componisten (GeNeCo), Beroepsvereniging van fotografen (GKf), Nederlandse Beroepsvereniging van Danskunstenaars (NBDK), Nederlandse Vereniging Muziekinstrumentenmakers (NVMM) Vereniging van Beroeps Beeldende Kunstenaars Zuid-Nederland (VBBK ZN) Vereniging van Docenten in het Kunstvakonderwijs (VDK), Vereniging van Schrijvers en Vertalers, Vereniging van Letterkundigen, Netwerk Scenarioschrijvers en Freelancers Associatie, Branche Organisatie Acteursbureaus (BOACT), Werkgeversvereniging Openbare Bibliotheken (WOB), Vereniging van Rijksgesubsidieerde Musea (VRM), Rijksgesubsidieerde Filminstellingen (RFI) , Werkgevers Kunst en Cultuur (WKC), Vereniging Vrije Theaterproducenten (VVTP), Koepel Opera, Vereniging Nederlandse Muziek Ensembles (VNME), Directie Overleg Dans (DOD), Vereniging Nederlandse Poppodia en –festivals (VNPF), Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD), Vereniging van Nederlandse Theatergezelschappen en –producenten (VNT), Contactorgaan van Nederlandse Orkesten (CNO), De Kunstconnectie/VKV, Vereniging Werkgevers Amateurkunst (VWA), Academie Minerva (Hanzehogeschool, Faculteit der Kunsten), Akademie voor Kunst en Vormgeving 's-Hertogenbosch, AKI – Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving, Alex d'Electrique, Almeerse Theaters, Amsterdam Sinfonietta, Amsterdamse Bach Solisten, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Amsterdams Uit Buro, Anoukvan-dijk dc, ARCAM, ArchiNed, Armando Museum, ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten, Arti et Amicitiae, ASKO Ensemble, Associatie van Nederlandse Filmtheaters, Ateliers, 't Barre Land, Berlage Instituut, Bimhuis (Stichting Jazz in Amsterdam), Bodytorium, Buitenkunst, C Omroep voor Kunst en Cultuur, Calefax Rietkwintet, Camerata Trajectina, Cappella Amsterdam, Cello Octet Conjunto Iberico, Centraal Museum, Centrale Discotheek Rotterdam, Centrum Beeldende Kunst Emmen, Centrum Electronische Muziek, Chabot Museum, Chassé Theater, Cinemien, Cinekid Amsterdam, Circomundo, Combattimento Consort Amsterdam,

Conny Janssen Danst, Conservatorium van Amsterdam, CO-OP Eindhoven Cosmic, CREA, Crossing Border Festival, Cultuurnetwerk Nederland, Dance Works Rotterdam, Dansers Studio, Dansateliers, Dansgroep Kristina de Châtel, Danstheater AYA, Danswerkplaats Amsterdam, DasArts, De Acteursschool, De Appel, De Balie, De Beyerd, De Doelen, De Ereprijs, De Kleine Komедie, De La Mar Poppentheater, De Nederlandse Bachvereniging, De Nederlandse Opera, De Nieuw Amsterdam, De Nieuwe Kerk, De Paardenkathedraal, De Rode Hoed, De Stilte, De Theatercompagnie, De Veenfabriek, De Vrije Academie, De Wassen Neus, De Wetten van Kepler, De Ijsbreker, Delta Ensemble, Dog-troep, Dr. Anton Philipszaal, Dutch Jazz Connection, Ebony Band, El Hizjra - Centrum voor Arabische Kunst & Cultuur, ELS Inc. EM-Cultuur, Ensemble Insomnio, Europese Stichting Joris Ivens, Federatie Filmbelangen, Felix Meritis, Filmtheater 't Hoogt, Firma Rieks Swarte, Fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst, Fonds voor de Amateurkunst en Podiumkunsten, Fonds voor de Scheppende Toonkunst, Fonds voor Podiumprogrammering en Marketing, Fontys Hogescholen Kunsten, Fotografen Federatie, Fra Fra Sound/ Fra Fra Big Band, Frascati, F.T.S. Tryater, Gasthuis- werkplaats & theater, Gaudeamus, Gemeentearchief Amsterdam, Gemeentemusea Arnhem, Grachtenfestival, Grand Theatre Groningen, Golden Palace, Groningen Dansstad, Groninger Museum, Growing up in Public, GVR, Haags Centrum voor Actuele Kunst, Haags Gemeentemuseum, Handtheater, Hans Hof Ensemble, Henneman Strijkkwartet / Tentet & Ab Baars Trio, Het Amsterdams Fonds voor de Kunst, Het Brabants Orkest, Het Concertgebouw, Het Filiaal, Het Gelders Orkest, Het Internationaal Danstheater, Het Maurits Binger Instituut, Het Mauritshuis, Het Mondriaan Kwartet, Het Muziektheater, Het Nationale Ballet, Het Nationale Toneel, Het Rijksmuseum, Het Syndicaat, Het Toneelgezelschap Beumer en Drost, Het Veem Theater, Het Zuidelijk Toneel, Historisch Museum Rotterdam, Hogeschool Maastricht, Hogeschool Rotterdam / Willem de Kooning Academie, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Holland Dance Festival, Holland Festival, Holland Symfonia, Hotel Modern, Huis aan de Amstel, Huis van Bourgondië, ICP Orkest, International Documentary Filmfestival Amsterdam, International Film Festival Rotterdam, Ins Blau, Introdans, Jan van Eyck Akademie, Jazz Orchestra of the Concertgebouw, Jeugdorkest Nederland, Jeugdtheater Amsterdam/de Krakeling, Jeugdtheatergroep Burrp, Jeugdtheatergroep Dox, Jeugdtheaterschool Zuid-Holland, Jongerentheater 020, Joods Historisch Museum, Keesen & Co, KIK Productions, Koor Nieuwe Muziek, Koninklijk Conservatorium, Koninklijk Concertgebouworkest, Koninklijk Theater Carré, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag, Koninklijke Nederlandse Toonkunstenaars-vereniging, Koninklijke Schouwburg Den Haag, Kontrans, Koorenhuis centrum voor kunst en cultuur, Korzo Theater, Kröller Müller Museum, Kunst en Cultuur Drenthe, Kunst en Cultuur Noord-Holland, Kunst en Cultuur Pensioen en Verzekering, Kunstgebouw, Kunsthal, Kunstkanaal, Landelijk Centrum Amateurdans (LCA), Leo Smit Stichting, Likeminds, Limburgs Symphonieorkest, Los Bewegingstheaterwerkplaats, Lucent Danstheater, LUX Nijmegen, Luxor Theater, Maarten Altena Ensemble, Maastrichts Theaterensemble Het Vervolg, Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst, Made in da Shade, Makadam Theater, Maritiem Museum Rotterdam, Materiaalfonds voor Beeldende Kunst en Vormgeving, Mediamatic, Mondriaan Stichting, Mug met de gouden tand, Museum Catharijneconvent, Museum de Paviljoens, Museum het Kruithuis, Museum Jan Cunen, Museum Slot Loevestein, Museum Suriname, Museum Waterland, Muzenis, Muziekcentrum van de Omroep (MCO), Muziekcentrum Frits Philips, Muziekcentrum Vredenburg, MuziekGroep Nederland, Muzieklab Brabant, Muziekschool Amsterdam, Muziek-school Waterland, Muziektheater Festival, Nationaal Jeugd Orkest, Nationaal Pop Instituut, Nationale Reisopera, Nederlands Architectuur Instituut, Nederlands Blazers Ensemble, Nederlands Danstheater, Nederlands Filmmuseum, Nederlands Film Festival, Nederlands Fonds voor de Film, Nederlands Instituut voor de Animatiefilm, Nederlands Instituut voor Filmeducatie, Nederlands Jazz Archief, Nederlands Kamerkoor, Nederlands Muziek Instituut, Nederlands Philharmonisch Orkest, Nederlandse Vakgroep Keramisten, Netwerk CS, Nexus Instituut, Nieuw Ensemble, Nieuwe Muziek Zeeland, Nieuwint Music Productions, Noord Nederlands Toneel, Noorderzon Festival, Ntb, NVS, Opera Studio Nederland, Opera Zuid, Orgacom, Organisatie Oude Muziek, Orkater, Orkest De Vol-

harding, Orkest van de Achttiende Eeuw, Orkest van het Oosten, Overstekend Wild, Paradiso, Passionate, Perdu, Proma/Rumbatà, Persmuseum, Platform voor Amateurkunst, Poetry International, Projectbureau Konings Kunst, Rabotheater Hengelo, Raduga-Ensemble, Raras Budaya, RASA wereldculturencentrum, Raz/Hans Tuerlings, Ricciotti Ensemble, Rotterdam Festivals, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Rotterdams Wijktheater, Rotterdamse Kunststichting, Rijksakademie van Beelden-de Kunsten, Sandberg Gallery, Sandberg Instituut, Scapino Rotterdam, Scheepvaartmuseum, Schönberg Ensemble, Schönberg Kwartet, School of Performing Arts, Prins Claus Conservatorium, Schreeuw, Slagwerkgroep Den Haag, Société Gavignière, Splendor, Springdance Festival, Stadsschouwburg Amsterdam, Stadsschouwburg Nijmegen en Concert-gebouw 'De Vereeniging', Stadsschouwburg Rotterdam, Stadsschouwburg Utrecht, Stedelijk Museum Amsterdam, Stedelijk Museum De Lakenhal, Stedelijk Van Abbemuseum, STEIM, Stella Den Haag, Stichting 20ste-eeuwse Lied, Stichting Actuele Muziek Brabant (STAMB), Stichting Amsterdams Kamermuziekcentrum De Suite, Stichting Architectuur Lokaal, Stichting Artes, Stichting Babastiki, Stichting Beeldende Amateurkunst, Stichting Bestuurlijke Diversiteit, Stichting Date, Stichting dOek, Stichting European Nederland, Stichting Fotografie Noorderlicht, Stichting Internationale Culturele Activiteiten (SICA), Stichting Internationale Concerten en Werkgroepen, Stichting Intro, Stichting Jam, Stichting Kultoer, Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR), Stichting Lezen, Stichting Internationale Concerten en Werkgroepen, Stichting Stadsschouwburg en Philharmonisch Haarlem, Stichting Strijkkwartetten Nederland, Stichting Unisono, Stichting Vrouw en Muziek, Stichting WMC Kerkrade, Stichting Yo!, Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, Stimuleringsfonds voor Architectuur, STIP-Producties, STOA, Stroom HCBK, Studio's Onafhankelijk Toneel, STUT Theater, Submarinechannel, SVP-Kunst, Tamar-Muziektheater, Teylers Museum, The Amsterdam Baroque Orchestra, The Amsterdam Summer University, The CODA Consultancy, The Pighting/ The Lunatics, Theater aan het Spui, Theater Artemis, Theater Benjamin, Theater De Citadel, Theater De Engelenbak, Theater EA Theater Gnaffel, Theater Instituut Nederland, Theater Kikker, Theater Lantaren/Venster, Theaterbureau Slot, Theaterbureau Zimihc, Theatercombinatie Bellevue / Nieuwe de la Mar, Theaterfestival Boulevard, Theatergroep Carver, Theatergroep Delta, Theatergroep Drie Ons, Theatergroep Suver Nuver, Theatergroep Vis à Vis, Theaterproductie Rotterdam/RO-Theater, Theaters Diligentia & PePijn, Theaterwerkplaats Generale Oost, Theater Zeebelt, Toneelgroep Amsterdam, Toneelacademie Maastricht, Toneelgroep Oostpool, Toneelschuur Producties, Totaal/de Kazerne, Terschellings Oerol, Uit in Vlissingen, Utrechts Centrum voor de Kunsten, V2, Van Gogh Museum, Vereniging Haagse Kunstkring, Vereniging Muziekscholen Overleg Noord-Holland, Vereniging van Openbare Bibliotheken (NBLC), Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis, VERES, Verkadefabriek, Virtueel Platform, VIVID Vormgeving, VPRO, Waag Society, Walter Maas Huis, Warner en Consorten, Westergasfabriek B.V., Willem Breuker Collectief, Wintertuin, Witte de With, Xenakis Ensemble, Zeeland Nazomer Festival, 't Zeteltje.